

Anykščiuose – lietuviškasis mūzų kalnas „Laimės žiburys“

Ekskursantai prie rašytojo Jono Biliūno kapo ant Liudiškių kalvos. Apie 1960
Nežinomas fotografas. A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus

Legendinis smėliakalnis, iš seno vadinamas Anykščių piliakalniu, ant jo įkurdinus rašytojo Jono Biliūno kapą su iš tolo apylinkėse matomu, senovinės pilies bokštą primenančiu paminklu rašytojui, imtas vadinti tiesiog Laimės žiburiu. Šis įspūdingas smėliakalnis, kaip ir kitos šimtmečiais čia esančios smėlėtos Anykščių kalvos, tik XX a. antroje pusėje pamažu apaugo pušelėmis. Pušų vainiku apgaubtas aukščiausias Anykščių smėliakalnis ėmė garsėti ne tik kaip įstabų krašto gamtovaizdį atverianti kalva, bet ir kaip ypatingas kultūros, kūrybos kalnas, susietas ne tik su Antano Baranausko ir Klemenso Kairio dainuojamų eilėraščių „Dainu dainelę“ ir „Dienelė brėkšta“ sukūrimu, bet ir su alegorinės novelės „Laimės žiburys“ pasišventimo, aukos bendrajam gėriui idėją išreiškiančia simbolika. Prof. Viktorija Daujotytė šią gamtos ir kultūros kalvą vadina ypatinga vieta, kuri pritraukia menininkus – poetus, rašytojus, dailininkus, pažadina jų kūrybinę galią matyti, mąstyti ir kurti. Ši gausiai visuomenės lankoma vieta jau trečią šimtmetį yra lietuviškas mūzų kalnas, menininkų įkvėpimo vieta, pasigrožėjimo anykštietiškuoju kraštovaizdžiu centras, literatūros kūrėjų atmintį saugantis sanktuariumas. Justinas Marcinkevičius,

apmąstydamas A. Baranausko „Dainu dainelėje“ ant kalno keliomis pakopomis kylančias aukštumas („Kalnai ant tų kalnų, o ant tų kalnų – kalnai ir maži kalneliai“), teigia, kad poeto kūrinys yra nubrėžta dvasinė Lietuvos trajektorija: „kaip kalnai vieni ant kitų auga amžiai, pripildydami nesunaikinamo ir niekuo nepakeičiamo laisvės ir laimės siekimo“. Anykščių smėliakalnis yra Anykščių kaip kultūros miesto genezės vieta, nes čia 1858 m. vasarą ant smėlių kalvos gimė jaunų poetų eilėraščių-dainos: A. Baranausko „Dainu dainelę“ ir K. Kairio „Dienelė brėkšta“, pradėję literatūros klasikų miesto kūrimą, išpuoselėtą Jono Biliūno, Antano Vienuolio, Bronės Buivydatės, Teresės Mikeliūnaitės, kitų rašytojų, dailininkų, muzikų, aktorių, dainininkų, žurnalistų, pedagogų, muziejininkų, gidų.

Lietuvos muziejų kelias 2020 metais šį lietuviškąjį mūzų kalną pasirinko kaip svarbaus ir prasmingo kultūrinių susitikimų ant Lietuvos kalnų ir kalvų ciklo „Lietuvos kraštovaizdžiai: kalnų ir kalvų kultūriniai regionai“ finalinio renginio rugsėjo 25 d. vietą, akcentuodamas lietuviškojo Parnaso svarbą ir vertę. Tai ir pristato ši kilnojamoji paroda ir jos informacinis leidinys.

Organizatorius

Partneris

Rėmėjai:

Parodos kuratoriai:

Vytautas Balčiūnas, Dalia Tarandaitė

Parodos koordinatoriai:

Rita Babelienė, Tomas Tuskenis

Dailininkė

Loreta Uzdraitė